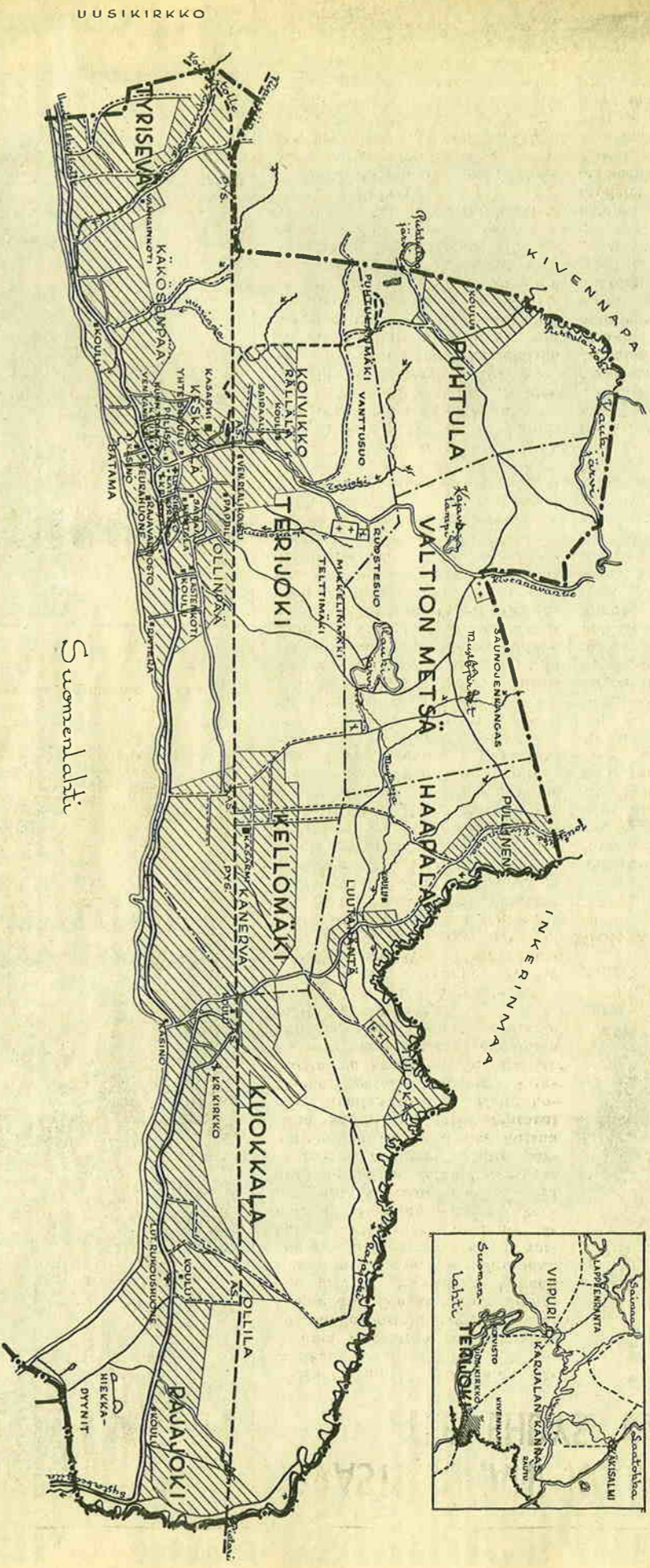
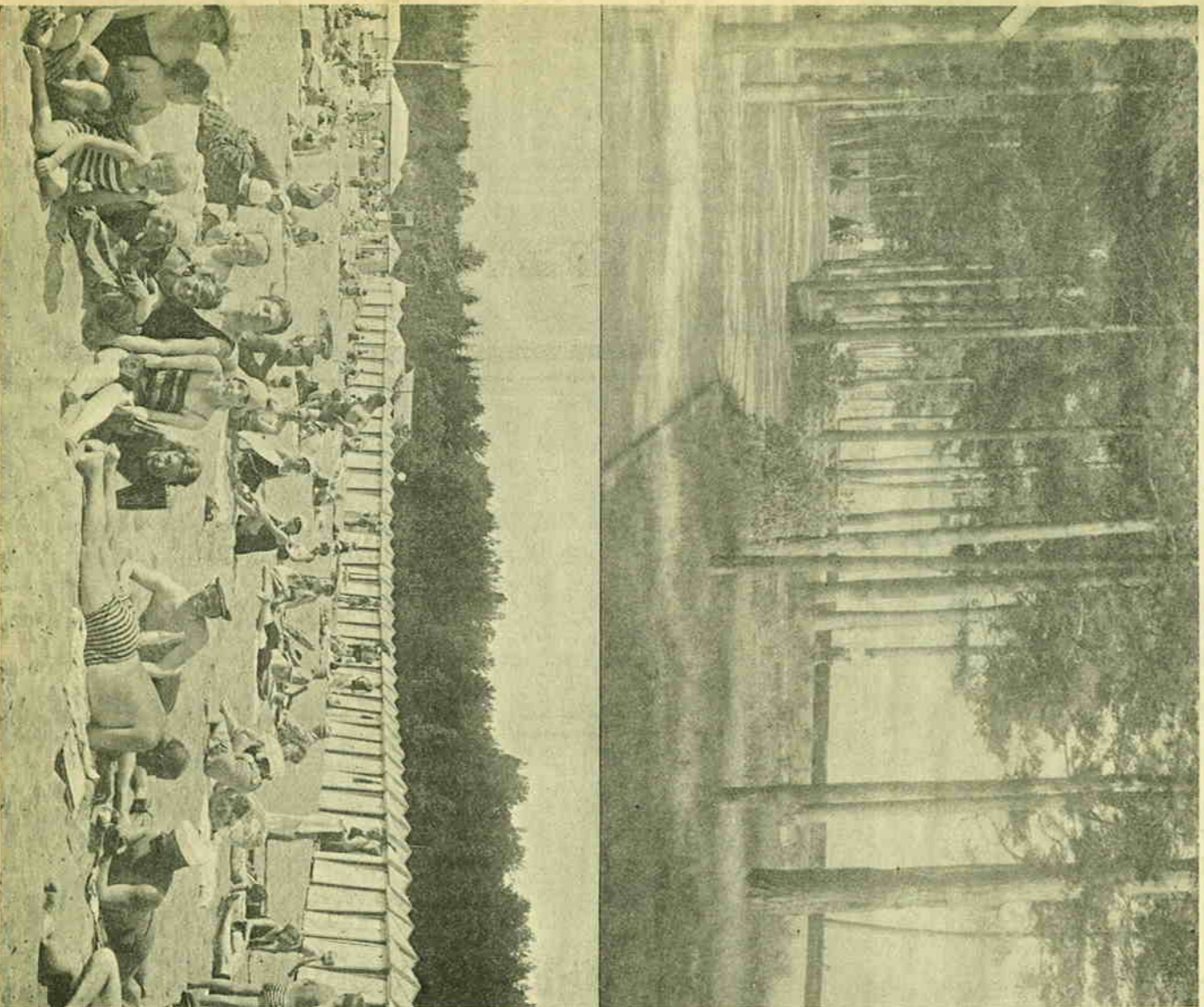

Pitäjä pitäjältä

TERIJOKI

... OLI PITKÄ, KAPEA JA ILOINEN

Terijoki sijaitsi, kuten yllä olevasta valokopiosta näkyy, aivan kaakkoisella rajalla, josta Leningradin kaupunkin Rajajoen sillalta oli matkaa noin 35 kilometriä.

Terijoen kuntaa rajoittivat lännessä Uudenkirkon kunta, pohjoisessa Kivennavan kunta, idässä Rajajoen takana Neuvostoliitto ja etelässä Suomenlahti. Siinä Terijoen kehukset.

Terijoen kunta ei voi kerskua pitkällä iällään, sillä Terijoen kylä erosi Kivennavan kunnasta itsenäiseksi kunnaksi v. 1910 ja sen muut kylät vielä sen jälkeen, joten kunnalla oli ikää v. 1939 näistä 30 vuotta.

Seurakunnallisesti toiminta alkoi kuitenkin jo 1. 12. 1903 ja itsenäiseksi kirkkoherrakunnaksi määrättiin Terijoen kylä 1. 5. 1909. Asukkaita oli Terijoen syyksellä v. 1939 noin 7.200 henkeä, näistä muutamia satoja ulkomaalaisia ja ehkä enemmän kuin puolet heistä venäläisiä (emingrantteja ym.), joilla ei ollut kansalaisuutta ja näitä kutsuttiin virallisestikin »ei minikään maan kansalaisiksi».

Terijoen pitäjä oli pitkä ja kapea, pituus länsirajalta, Tyrisevältä Rajajoen sillalle noin 24 kilometriä ja keski-leveys 6—7 kilometriä, kapein Luutahännän kohdalta 4 kilometriä. Halki pitäjän sen pituussuunnassa kulki Viipuri-Pietarin välinen rautatie, joka valmistui käyttöön v. 1870. Rautatien asemat olivat lännestä itään Tyrisevä, Terijoki, Kellomäki, Kanervan pysäkki, Kuokkala, Ollilla ja Rajajoki.

Valtateistä mainittakoon halki pitäjän kulkeva Rantatie Tyrisevältä Rajajoelle ja Kuokkalassa yhtyen Haapalan kautta Kivennavalle johtava maantie sekä Terijoen kylästä Kivennavalle Lintulan kautta kulkeva maantie. Mainitut päätiet olivat varsinkin kesäisin erittäin paljon käytössä n.s. turistiteinä ja yleisenä liikenneteinä muutenkin läpi vuoden.

Virallisia kyliä oli Terijoenlla 7, eli seuraavat: Terijoki, johon virallisesti kuului myös Kellomäen asemaseutu, Tyrisevä, Pohtula, Haapalan kylät n:o 1, 2 ja 3 (Pulinen, Luutahäntä ja Tulokas) sekä Kuokkala. Viimeksi mainittu kutsuntaniminä jakaantui vielä seuraavasti: Uusikyliä, Vanassi, Ollilla ja Rajajoki. Asukasliheys kunnassa oli...

Teri-Säätiö jakanut avustuksia 20 vuodessa yht. 98.690 mk

Kun hoitokuntien toiminta 31. 12. 1946 lakkautettiin ja siirtoseurakuntien vuotta myöhemmin, jätettiin teriokelaisien yhteyden pitäjäksi ja perinteiden vaalijaksi Teri-Säätiö. Tammikuun alkupuolella v. 1949 vahvistui sisäasiainministeriö Teri-Säätiön säännöt ja määräsi samalla ensimmäisen hallintoneuvoston, johon kuului silloin ja kuuluu vieläkin, 9 vakinaista ja saman verran varajäseniä. Ensimmäiseen hallintoneuvostoon määrättiin: rehtori Martti Salokas, rovasti Väinö Murtu, maanviljelijät Sakari Sipiläinen, Martti Vaitinen ja Emil Nikkanen, tehtailija Iisakki Lahtiharju, suutarimestari Jussi Heiskari sekä kirvemies Paavo Luukkosen ja Jooseppi Kannus, kaikki entisiä teriokelaisia.

Maanviljelijä Sakari Sipiläinen.

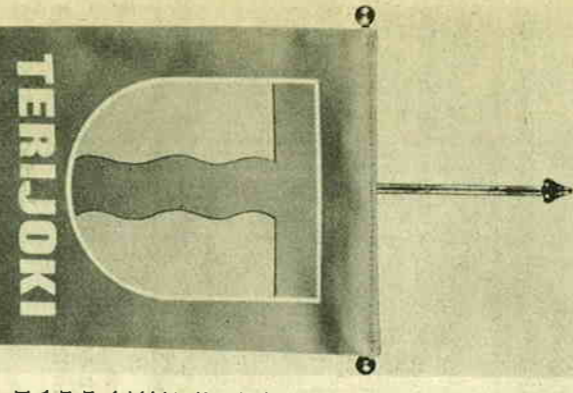
Säätiön kotipaikaksi tuli silloin Tuusula, joka edelleenkin on sama. Säätiön tarkoituksena, sen 2. §:n mukaan, on tukea ja edistää entisen Teriöjen kunnan asukkaiden ja heidän jälkeläistensä henkisiä, sosiaalisia ja taloudellisia pyrintöjä.

Teri-Säätiön pääoman muodostus

Jäljelle jääneet kunnan varat, jotka hoitokunnan lakkautuksen yhteydessä jouduttiin luovuttamaan sisäasiainministeriölle, luovutettiin perustulle säätiölle arvopaperitteen heinäkuun 28. päivänä 1949. Varojen määrä tällöin oli nykymerkköiset muuteina mk 67.623.— Saadut lahjoitukset: 30. 7. 1949 Olga ja Vilho Linnamo 3.000 mk ja Teriöjen Maatalouskehityshdistys 100 mk, 15. 8. 1949 Ollian Vapaehtoinen Palokunta 1.772 mk, 15. 12. 1949 Teriöjen Tarkastusyhdistys 32

mk, 1. 1. 1950 Teriöjen Maamiesseura lahjavarojen toim. 5.468 mk, 20. 2. 1950 Kuokkalan rukoushuoneen jäännösvarat 45 mk, 20. 2. 1950 Teriöjen Kirkkokoro 112 mk, ja ent. Teriöjen Seurakunta 318 mk, 21. 3. 1950 Teriöjen Sähköseuran Merkkiälyjä Osakeyhtiö 1.500 mk, 15. 5. 1950 Haapalan Koneosuskunta 125 mk, 13. 8. 1950 Kuokkalan Maidonmyyntiosuskunta 264 mk, 1. 12. 1950 Pellervon Trehotokunta 32 mk, 18. 3. 1951 Mannerheimiläisten Teriöjen osasto 322 mk, 17. 8. 1951 Teriöjen Kaaklikylän ompeluseura 2 mk, 20. 7. 1951 Teriöjen Tuote Osakeyhtiö 2.390 mk, 31. 10. 1953 Teriöjen Kiisto r.y. 2.588 mk, 4. 2. 1955 poliisimest. Harry ja Bertha Blohm 15.000 mk, 15. 10. 1958 ent. Teriöjen Koneosuskunta 255 mk, ja ent. Teriöjen Matkailuyhdistys 15 mk, 6. 8. 1959 Elin Sofia Strömsten 3.687 mk, 22. 8. 1960 ent. Teriöjen Maamiesseura 1.324 mk, 21. 2. 1962 maanviljelijä Antti Nokkonen 1.000 mk, 25. 3. 1965 Hanna ja Antti Paloposki 100 mk, 30. 3. 1969 filtri Toivo J. Paloposki 500 mk ja 15. 7. 1969 Haapala N:o 1 kyläosasto 263 mk eli peruspääoma ja lahjoitukset yhteensä 102.155 mk.

Säätiön pääoman suhteen on luotettava, että edellä esitetyt tulomäärät eivät ole suoraa verrannollisia tilien kirjanpidon kanssa, sillä lahjoituksiin liittyy osa eritaaisia arvopapereita, jotka oli merkitty nimellisarvoisina lahjakirjaan, on niiden käypä arvo ollut nimellisarvosta poikkeava ja siitä johtuu huomattavia eroja.

Säätiön peruspääomasta sen tulo vuosittain käyteen jäävä osa tulojen mukaiseen tarkoituksen huomattavasti suurin osa kuitenkin opintoavustuksiin. Kun varat ovat olleet hyvin tuottavasti ja luottavasti sijoitettu, on Teri-Säätiö toimintansa aikana, vuosina 1949—1969 jakanut avustuksia siviisijärjestöille, kouluille, Teriöjen kirkon painatukseseen ym. kustannuksiin, Vanha-Äyriäpää-teoksen avustukseen ym. yht. 21.260 mk sekä opintoavustuksiin 77.430 mk, eli yhteensä 31. 12. 1969 mennessä 98.690 mk.

Säätiön peruspääomasta sen tulo vuosittain käyteen jäävä osa tulojen mukaiseen tarkoituksen huomattavasti suurin osa kuitenkin opintoavustuksiin. Kun varat ovat olleet hyvin tuottavasti ja luottavasti sijoitettu, on Teri-Säätiö toimintansa aikana, vuosina 1949—1969 jakanut avustuksia siviisijärjestöille, kouluille, Teriöjen kirkon painatukseseen ym. kustannuksiin, Vanha-Äyriäpää-teoksen avustukseen ym. yht. 21.260 mk sekä opintoavustuksiin 77.430 mk, eli yhteensä 31. 12. 1969 mennessä 98.690 mk.

Edellä esitetyn lisäksi ovat säätiön menoina olleet jokakesäisten Teriöjoki-juhlien kulut, vähäiset hallinto-, edustus- ym. menot, mutta hyvin sijoitetuista varoista johtuen ei rahaston pääoma ole kuitenkaan vähentynyt, vaan viimeisen tilinpäätöksen mukaan ovat varat 31. 12. 1969 olleet arvopaperineen yhteensä 104.000 markkaa. Tätä kirjoitettaessa Teri-Säätiön hallintoneuvostoon kuuluvat puheenjohtajana maanvilj. Sakari Sipiläinen, varapuheenjohtajana Emil Mikkanen sekä hallituksen muina jäseninä opetusneuvos Vilho Hänen, pankkivirkailija Anneli Packalen, kaupunginsihtööri Pentti Honkanen ja johtaja Ilvarti Hallenberg.

Säätiön rahastonhoitajana ja kirjjanpitijänä on koko säätiön toiminnan ajan ollut ent. osuuskassan hoitaja, maanvilj. Juho Sipiläinen, tilintarkastajana ekonomisti Anssi Porvalla ja murari Arvi Seppänen. Kaikkia edellä kerrotulla on hallittu antaa Tellelle, hyvät teriokelaiset olemme onnellisessa asemassa siinä, että meillä on kaksi säätiötä. — Kun Kannaksen Osuusi-Säätiöstä on erillinen kerätös, en kaivoa enemmälti siihen. On ehkä syytä mainita, että yhtiöopistoissa ja muissa korkeakouluissa sekä monissa eritaissa ammatitkoinuissa on teriokelaisia opiskeluita ja valmistuneita eri ammattialoille niin paljon, ettei heidän lukumääränsä pystytä enää luettelemaan.

Edellä esitetyn lisäksi ovat säätiön menoina olleet jokakesäisten Teriöjoki-juhlien kulut, vähäiset hallinto-, edustus- ym. menot, mutta hyvin sijoitetuista varoista johtuen ei rahaston pääoma ole kuitenkaan vähentynyt, vaan viimeisen tilinpäätöksen mukaan ovat varat 31. 12. 1969 olleet arvopaperineen yhteensä 104.000 markkaa. Tätä kirjoitettaessa Teri-Säätiön hallintoneuvostoon kuuluvat puheenjohtajana maanvilj. Sakari Sipiläinen, varapuheenjohtajana Emil Mikkanen sekä hallituksen muina jäseninä opetusneuvos Vilho Hänen, pankkivirkailija Anneli Packalen, kaupunginsihtööri Pentti Honkanen ja johtaja Ilvarti Hallenberg.

tamme alueella oli noin 59 henkeä nelioiklometrilla. Edellä mainittu asukasihveys nelioiklometrilla kuvaa tavallista normaaliaikaa, mutta kesäisin ja parhaina sesonkaikoina oli asukasihveys moninkertainen, puhumattakaan ennen ensimmäistä maailmansotaa v. 1910—1914, jolloin se oli lähes 20-kertainen.

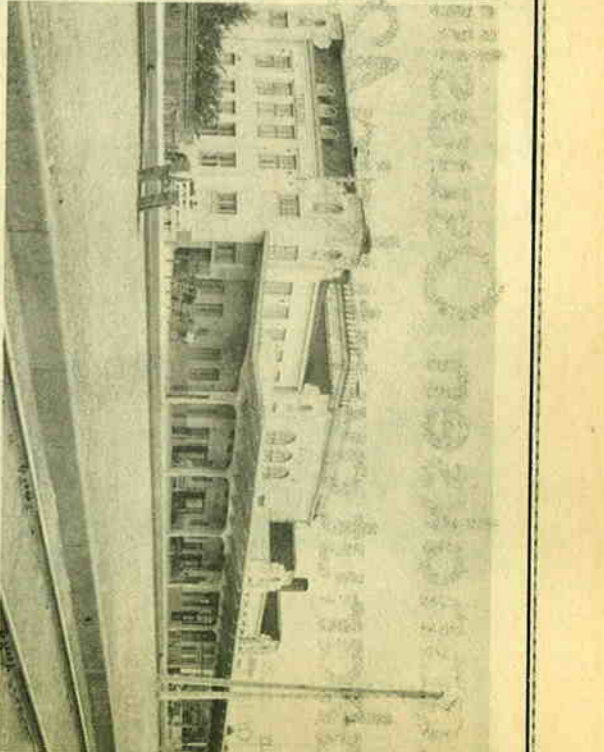
Asutustiheyttä tavallaan lisäävät vielä Teriöjen kunnan alueelle sijoitetut joukko-osastot, nim. Jääkäripataljoona 1 Teriöjen kylässä ja Erillinen Pioneerikomppania Kellomäellä sekä vähäiset rajavartiostojoukot. Näistä kuitenkin muustakin erillisissä kirjoituksissa enemmän.

Vähäinen ei ole myöskään se työ, minkä Teri-Säätiön hallintoelimet ovat säätiön asioita hoitaessaan joutuneet suorittamaan. Vähäinen ei ole myöskään Teriöjen Marttojen kesäisin Teriöki-kesäjuhlien aikaan. Heille kaikille kohdistamme kunnioittavan suuret kiitoksemme.

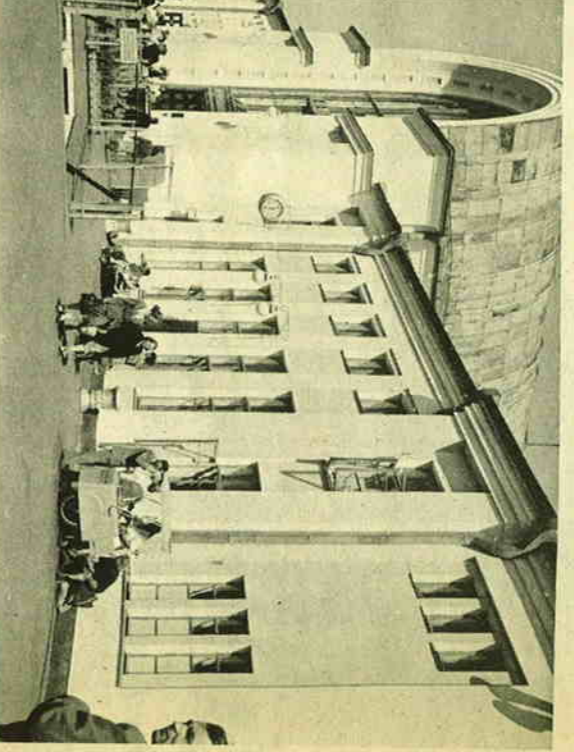
Kuten edellä on ilmennyt, on Teri-Säätiö saanut tähän mennessä 28 eri suurista lahjoitusta. Jokaisen lahjoittajan merkittävä komeean Teriöki-lahjakirjaan, jossa lahjoittaja saa oman sivunsa merkittöineen. Teri-Säätiö rohkenee edelleen toivoa, etteivät lahjoittajat ole vielä loppuneet, vaan että heitä tulisi lahjakirjan sivuille lisää. Pienetkin lahjoitukset otetaan kiitollisuudella vastaan. Eristen teriokelaisien jälkeistä on paljon ja heillä tuntuu olevan hyvää halua opiskeluun, joten antakaa heille tilaisuus siihen ja keruttakaa lahjoituksillanne teriokelaisien omaa säätiötä. Tulkoon tässä vielä mainittuksi, että uuden perintökaaren mukaan eivät sekut ja muut sukulaiset peri jäämistöä. Tämä tulisi muistaa ja ellei siis lähiomaista ole, pitäisi testamentti laatia hyvässä ajolin, joko johonkin hyväntekeväisjärjestöön tai mieluummin omalle säätiöllemme, jolloin saadut varat tulisivat käyteen opiskelijanuorison hyväksi.

Valittavasti on tiedossamme jo monta sellaista tapaus, että entisen teriokelainen ei ole tässä huolehtinut ja niin varat ovat tietysti tarpeen myös valtion kassassa, mutta vielä tarpeellisenmat ne olisivat teriokelaisen, meidän nuorisomme käytössä ja omia pitäisi aina muistaa. Tätä rohkenee toivoa Teri-Säätiö.

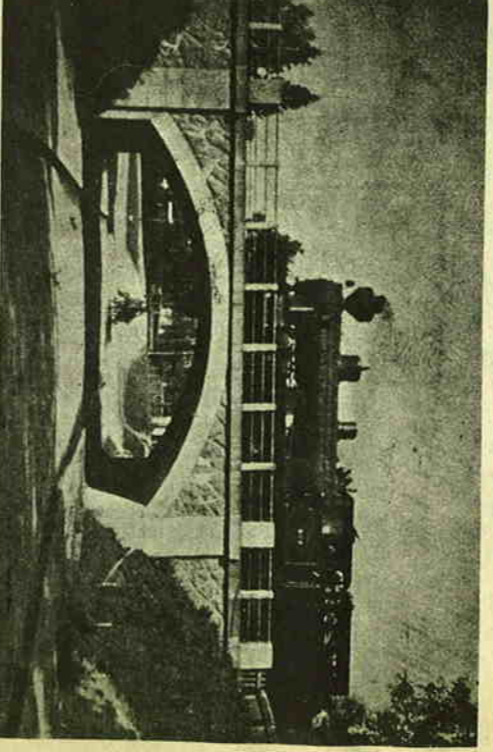
Tuusulassa, huhtikuun 1970.
Emil Nikkanen.

Teriöjen seuran oman koulu.

Teriöjen nykyinen raukkaosasto. Entiseen verrattuna siltä puuttuu laiturikatos ja kattorakennelma on muuttunut.

Tuttu silmäkäsivä mallekkin kulin kaitulle teriokelaisille. Rautatieasemalle käännytty tie tunnetaan aikase vasemmalta.

— Kuka oli autoilija joka asken tervehdit?
— Hänkö? Hän on pyöräilykerhomme puheenjohtaja.

Teriöjen suomalainen yhteiskoulu — Teriöjen yhteislyseo — Kannaksen yhteislyseo
(toimitt. Ester Kähkönen)

Nimestään huolimatta tämä teos on muutakin kuin koulun muistokirjaksi. Se on kappale Kannaksen kulttuurihistoriaa. Se kertoo suomalaiskansallisen hengen noususta rajaseudulla vuosisadan vaihteessa. Se kuvaa venäläisvaaraa, joka uhkasi hukuttaa Kannaksen, se kertoo siltä miten Mikko Lohtinen Teriöjen kuntakokouksessa "pani hanttiin" kun yhdenvertaisuuslakia yritettiin soveltaa Teriöjella ja miten Kuokkalaassa, Teriöjella ja Kivennavalla vastattiin suunnitelmiin yhdistää rajapitäjät Venäjään ja siltä salmme tehtiä millaisiin uhrauksiin Teriöjen yhteiskoulu perustettiin ja ylläpidettiin. Se kertoo oppilaidista ja heidän harrastuksistaan, muistelmia koulusta ja opettajista jne. Henkilöiden ja parista löytyy varmasti monta tuttua. Kuvat lisäävät kirjan mielekkyyttä. — Harvalla koululla lie ne tämän verotista matkikelijulkaista.

Kirjaa voi tilata (30 mk:n hinnalla) Kannaksen yhteislyseon kansallista, os. Kannaksen yhteislyseo, Lahti.